

RECOMANACIONS PER FER FRONT A L'ABANDONAMENT EN LA FP: UNA ANÀLISI DE LA LITERATURA

Antoni Cerdà, Mercè Morey, Tomeu Mut, Jaume Sureda i Rubén Comas

Grup de Recerca Educació i Ciutadania (EiC)

Projecte I+D+I "Itinerarios de éxito y abandono en la Formación Profesional del Sistema educativo de nivel 1 y 2" (ref. EDU2013-42854-R i finançat pel MINECO/AEI i FEDER)

1. Introducció

Actualment, la reducció de les elevades taxes d'abandonament educatiu prematur (AEP) és un dels principals reptes dels sistemes educatius (Salvà, Oliver & Comas, 2014).

Tot i això, encara que la temàtica de l'abandonament sovint ha estat analitzada, normalment s'ha abordat des de l'etapa de l'Educació secundària i pocs treballs s'han centrat en l'abandonament que es produeix a la Formació Professional (FP) (Tanggaard, 2013)

Aquest escenari requereix, així, d'una ampliació del coneixement empíric sobre l'abandonament a la FP i, a la vegada, que aquest coneixement proporcioni informació útil que ajudi en la presa de decisions polítiques per tal de reduir les taxes d'AEP a la FP.

2. Finalitat

Aquest treball pretén mostrar els resultats d'una revisió sistemàtica de la literatura acadèmica focalitzada en l'abandonament que es produeix a la FP.

Concretament, s'ofereix l'anàlisi de les recomanacions pràctiques, derivades de treballs de recerca, sobre com reduir l'abandonament en aquest nivell del sistema educatiu.

5. Conclusions i propostes

La revisió en la qual se centra aquest treball omple un buit en el coneixement de les mesures i estratègies per reduir el nombre d'abandonaments dels programes d'educació professional, tot resumint-ne els principals suggeriments derivats de la recerca existent.

La novetat de la nostra aportació és que es pot utilitzar com a base per dissenyar i valorar polítiques i pràctiques que permetin d'evitar l'abandonament escolar en programes de FP.

Una de les principals conclusions, de fet, de la nostra revisió gira al voltant de la idea recurrent (present a molts dels documents analitzats) sobre la importància de "personalitzar" l'educació per evitar l'abandonament; això significa que la comprensió de la naturalesa dels problemes acadèmics, socials i personals que afecten els estudiants i l'adaptació dels serveis a les inquietuds individuals és essencial per lluitar contra l'abandonament a la FP.

Cal destacar, finalment, la necessitat de potenciar i millorar la recerca (sempre sistemàtica i rigorosa) centrada en les mesures i estratègies d'intervenció efectives per combatre l'abandonament en els programes d'ensenyament professional. Aquests tipus de treballs són els que han de determinar el disseny de polítiques i intervencions sòlides i exitoses.

6. Referències

- Salvà, F., Oliver, M.F., & Comas, R. (2014). Abandono escolar y desvinculación de la escuela: perspectiva del alumnado. *Magis: Revista Internacional de Investigación en Educación*, 6(13). Doi: [10.11144/Javeriana.M6-13.AEDE](https://doi.org/10.11144/Javeriana.M6-13.AEDE).
- Tanggaard, L. (2013). An exploration of students' own explanations about drop-out in vocational education in a Danish context. *Journal of Vocational Education & Training*, 65(3), 422-439. Doi: [10.1080/13636820.2013.834956](https://doi.org/10.1080/13636820.2013.834956).
- Fink, A. (2005). *Conducting Research Literature Reviews. From the Internet to Paper*. London: SAGE.
- Moher D, Liberati A, Tetzlaff J, Altman DG, The PRISMA Group (2009). Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses: The PRISMA Statement. *PLoS Med* 6(7): e1000097. Doi: [10.1371/journal.pmed.1000097](https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1000097).

3. Metodologia

- Per tal de realitzar la corresponent revisió de la literatura científica existent s'ha implementat un procés d'anàlisi consistent en: a) la localització de documents rellevants; b) la selecció i filtratge dels documents tot partint d'uns criteris clars i explícits; c) la síntesi i l'anàlisi dels documents (Fink, 2005).
- La primera fase d'aquest procés (localització) i part de la segona (selecció i filtratge) s'han implementat tot partint del següent esquema:

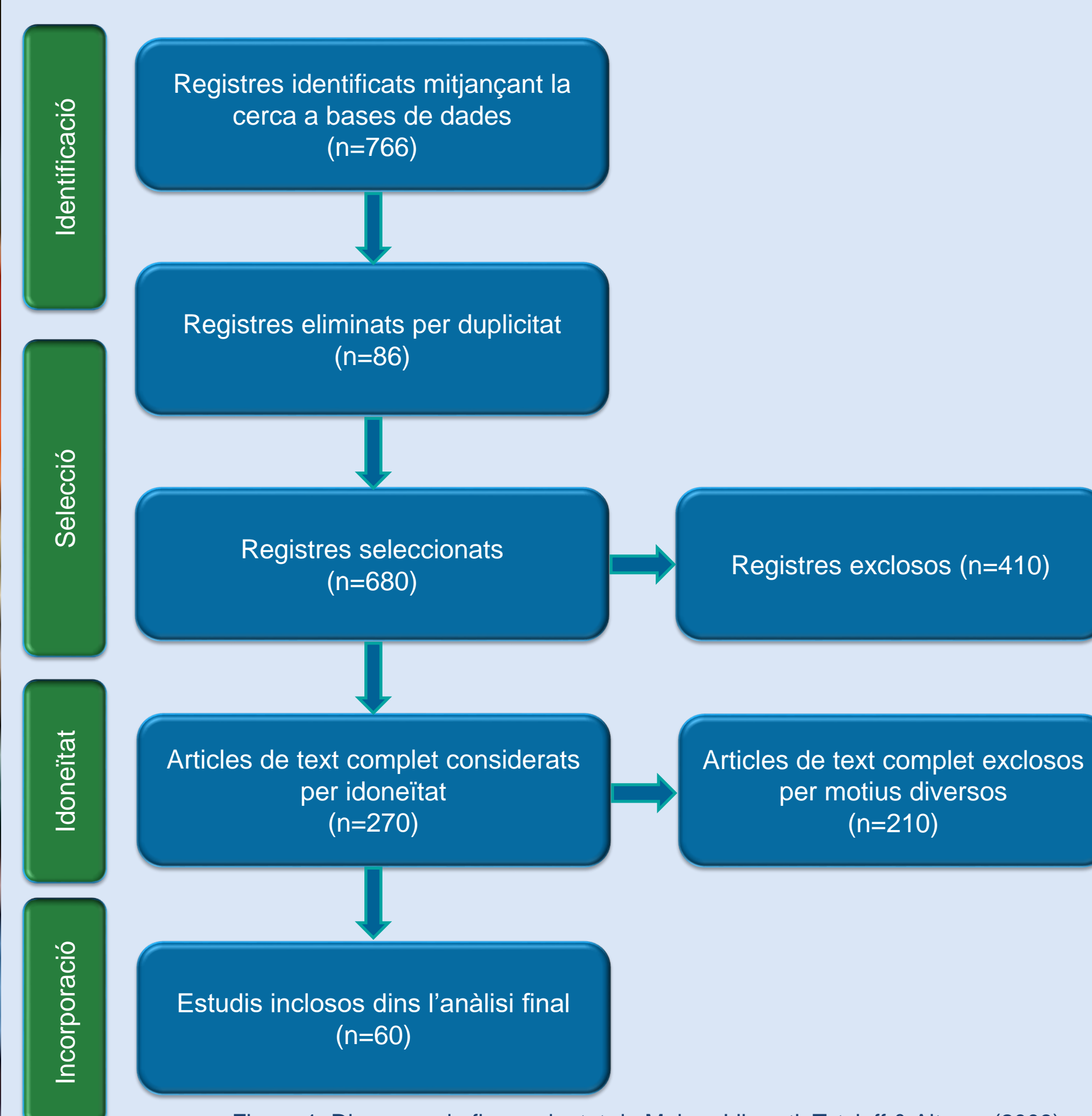

Figura 1. Diagrama de fluxe adaptat de Moher, Liberati, Tetzlaff & Altman (2009)

- Finalment, la mostra ha estat configurada per un total de 60 treballs: 37 articles i 23 tesis doctorals.
- L'anàlisi dels documents ha permès d'identificar, compilar i organitzar les recomanacions, tot permetent la classificació i jerarquizació de les categories i subcategories.

4. Resultats

El disseny de categories, pel què fa a les recomanacions extremes de l'anàlisi documental, ha permès a grans trets la següent classificació:

- Recomanacions referides als programes de FP: oferta, itineraris, requisits d'accés, vincles amb l'ocupació, pràctiques...
- Recomanacions referides a la metodologia didàctica: reforç habilitats socials, suport emocional, extracurriculars...
- Recomanacions referides al centre, l'organització d'aquest i la participació: horaris, proximitat, disciplina, ràtios, famílies...
- Recomanacions referides al professorat: formació, avaluació, selecció i contractació, rol, implicació...
- Recomanacions referides a l'orientació i l'assessorament de l'alumnat: recursos, moment, contingut, detecció primerenca, seguiment...

La freqüència de cadascuna d'aquestes categories dintre de la literatura quedaria reflectida a la següent figura:

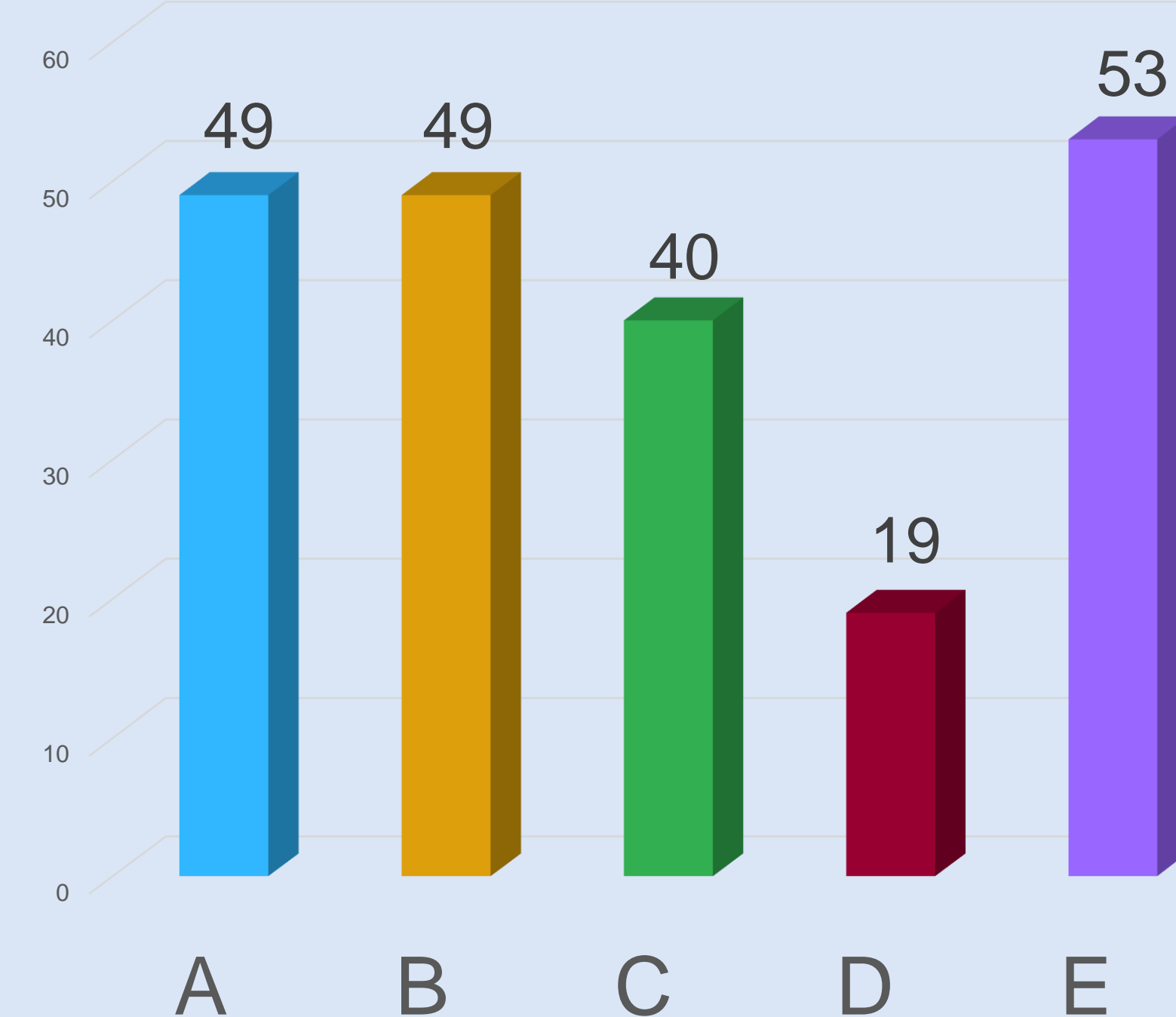

Figura 2. Gràfic sobre nombre de verbatims (unitats de text analitzades) localitzats a la literatura i referits a cadascuna de les categories establertes en funció de les recomanacions identificades.

D'altra banda, si s'aprofundeix en els resultats obtinguts, s'extreu, per exemple, un elevat nivell de consens sobre el fet que les intervencions amb èxit en els programes d'ensenyament professional augmenten l'assistència dels estudiants.

Igualment, mentre que algunes recomanacions apunten cap a la necessitat de crear eines d'avaluació estretament relacionades amb els objectius professionals dels programes, també algunes se centren en l'obligació de revisar els requisits d'accés per tal que no s'exclouï a joves potencialment aptes.

Malgrat l'amplitud d'enfocaments, els resultats suggereixen que el principal conjunt de recomanacions, derivades de les recerques analitzades, es centren en millores en l'assessorament i la orientació dels estudiants, mentre que les recomanacions destinades a canviar l'entorn i l'organització institucional i les competències i les característiques de l' professorat són menys tractades per la literatura científica existent.